Motivering omgevingsvisie Wageningen en omgevingseffectrapport (OER)

1. Inleiding

Gemeente Wageningen heeft een gemeentebrede omgevingsvisie gemaakt. In de visie staat hoe de stad en het buitengebied eruit moeten zien over 20 jaar. En welke kansen we zien op het gebied van wonen, prettig samenleven, gezondheid, economie, klimaat, mobiliteit en duurzaamheid.

Eén omgevingsvisie voor Wageningen
Op grond van de Omgevingswet moet elke gemeente uiterlijk 1 januari 2027 een gemeentebrede omgevingsvisie hebben. De omgevingsvisie van Wageningen is in drie stappen ontwikkeld:
1. visie buitengebied, vastgesteld in 2020
2. visie bebouwde kom, vastgesteld in 2024
3. gemeentebrede omgevingsvisie, vastgesteld op 9 juli 2026.

De gemeentebrede omgevingsvisie is samengesteld uit de visie buitengebied en de visie bebouwde kom. De ambities en doelen zijn daarbij hetzelfde gebleven. Wel zijn de teksten van de visie buitengebied korter en duidelijker gemaakt. Ook zijn de kaarten en foto's van de visie buitengebied vernieuwd. De regels over duurzame opwek van energie zijn verplaatst naar een uitvoeringskader duurzame energieopwek.

Op het ontwerp van de omgevingsvisie kon iedereen reageren met een zienswijze. Ook hebben we onze adviescommissies gevraagd te reageren. Met alle inbreng heeft de gemeente de omgevingsvisie aangescherpt. Daarna is de omgevingsvisie vastgesteld door de gemeenteraad.

Bij de omgevingsvisie hoort een omgevingseffectrapport (OER)
We willen in beeld hebben wat mogelijke milieueffecten zijn van de keuzes die worden gemaakt in de omgevingsvisie. Dit gebeurt met een omgevingseffectrapport (OER). Het doel van een OER is om alle relevante effecten breed en integraal in beeld te brengen en deze mee te wegen bij de te maken keuzes in de omgevingsvisie. Het laat onder andere de milieugevolgen van de voorgenomen activiteiten in de omgevingsvisie en reële alternatieven (beleidsopties) zien.

We hebben een OER laten maken door bureau SPA WNP. Samen met de ontwerp omgevingsvisie is de ontwerp OER voor zienswijzen voorgelegd aan de stad. De zienswijzen hebben niet geleid tot aanpassingen van het OER.

Het ontwerp OER is voor advies voorgelegd aan de commissie voor milieueffectrapportages (Commissie mer). Op advies van de commissie is het OER op een aantal punten aangevuld[1]. De gemeenteraad heeft het OER op 9 juli 2026 vastgesteld.

Waar kunt u de documenten vinden

- De omgevingsvisie kunt u inzien via het Omgevingsloket.nl.
- Leest u de visie liever als integraal document? Dan kunt u de publieksversie van de omgevingsvisie downloaden via het raadsinformatiesysteem van de gemeente Wageningen via deze link.
- Het OER kunt u downloaden via het raadsinformatiesysteem van de gemeente Wageningen via deze link.

[1] Op welke punten het OER is aangevuld staat in het Reactieverslag zienswijzen ontwerp omgevingsvisie en ontwerp OER. Het reactieverslag is op te vragen bij de gemeente.

Wat staat in dit document
Deze motivering hoort bij de omgevingsvisie die op het Omgevingsloket staat. In dit document vindt u:

- een samenvatting van de omgevingsvisie aan de hand van 7 vragen (paragraaf 2)
- waar we rekening mee hebben gehouden bij het maken van de visie (paragraaf 3)
- de uitgangspunten voor de omgevingsvisie (paragraaf 4)
- randvoorwaarden voor en consequenties van de omgevingsvisie (paragraaf 5)
- hoe we de omgevingsvisie uitvoeren (paragraaf 6)
- hoe we de omgevingsvisie hebben gemaakt (paragraaf 7)

2. De omgevingsvisie in 7 vragen

1. Voor wie is de omgevingsvisie?

De omgevingsvisie beschrijft hoe we willen dat Wageningen er in 2045 uitziet. En wat we moeten doen om dat te bereiken. Het document is voor iedereen die in Wageningen woont, werkt en studeert. Het is ook tot stand gekomen samen met die groepen. Het verwoordt dus hoe de mensen in Wageningen zelf de toekomst van Wageningen zien.

2. Waarom is een omgevingsvisie nodig?

Op grond van artikel 3.1 van de Omgevingswet moet elke gemeente uiterlijk 1 januari 2027 een gemeentebrede omgevingsvisie hebben. Die visie moet helder maken wat de gemeente wil bereiken (doelen), welke maatschappelijke opgaven er zijn en welke ambitie de gemeente heeft.

Wij zien dit niet alleen als een wettelijke verplichting. Het is belangrijk dat wij keuzes maken die ervoor zorgen dat we onze leefomgeving beschermen en goed benutten. En dat we het milieu daarin ontzien.

3. Welke maatschappelijke opgaven zijn er voor Wageningen?

Wij zien dat er in de komende 20 jaar flink wat uitdagingen op ons af komen. Die hebben te maken met het klimaat, de belasting van het milieu en met hoe de bevolking zich gaat ontwikkelen. Voor Wageningen betekent dit het volgende:

- Betaalbaar, passend, duurzaam en gezond wonen: hoe zorgen we ervoor dat iedereen een passende woning heeft, die ook kan betalen en dat er een goede doorstroming in de woningvoorraad is?
- Klimaatadaptief en biodivers: hoe kunnen we zorgen dat Wageningen de gevolgen van de klimaatverandering aankan? En hoe zorgen we voor een veelzijdige flora en fauna?
- Mobiliteitstransitie: hoe kunnen we de omslag maken naar meer wandelen en fietsen, minder eigen autobezit en meer OV en elektrisch vervoer?
- Klimaatneutraal en aardgasvrij: hoe kunnen we energie en warmte CO2-neutraal opwekken?
- Impacteconomie: hoe zorgen we ervoor dat het bedrijfsleven en de economie een bijdrage levert aan al deze opgaven?
- Sociaal, leefbaar en gezond: hoe zorgen we ervoor dat iedereen in de buitenruimte kan ontmoeten, recreëren en sporten? En hoe kan de fysieke leefomgeving ondersteunen in mentale en fysieke gezondheid?

In hoofdstuk 3 van de omgevingsvisie gaan we in op wat er nodig is om dit in 2045 te bereiken.

4. Wat gaan we de komende tijd doen?

Per gebied en per wijk moeten we andere keuzes maken. In elk gebied en elke wijk zijn immers weer andere sterke punten die we willen behouden, en problemen die we moeten oplossen. We hebben wel vijf strategische keuzes gemaakt, die we altijd als kader gebruiken:

- We bouwen alleen binnen het verstedelijkingsgebied (dat is de bebouwde kom plus de al eerder door de gemeenteraad vastgestelde zoeklocaties voor ruimtelijke ontwikkelingen).
- Als we gaan bouwen, doen we dat alleen als wordt voldaan aan de volgende voorwaarden: betaalbaarheid voor de gebruiker; groen/duurzaam ontwikkeld; nabij voorzieningen gelegen; compacter en hoger gebouwd.
- We behouden de ecologische hoofdgroenstructuren die er zijn en maken ruimte voor nieuwe.
- We realiseren de opgaven voor wonen, werken en voorzieningen samen met regio Foodvalley.
- We zetten in op een grote verandering naar duurzaam vervoer.

Lees hier meer over in hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie.

5. **Hoe weet ik wat er in mijn wijk gaat gebeuren?**

We hebben de bebouwde kom van Wageningen verdeeld in acht gebieden:

- Binnenstad
- Haven en Nude
- Kennisclusters
- Kortenoord en omgeving
- Wageningen-Midden
- Noordwest
- Veluvia/Hamelakkers
- Wageningen-Hoog

In hoofdstuk 4 van de omgevingsvisie beschrijven we per deelgebied van de bebouwde kom hoe het er in 2045 uitziet en wat daarvoor moet gebeuren.

Het buitengebied van Wageningen hebben we verdeeld in zes gebieden:

- Wageningse Eng
- Transformatiegebied: het gebied bestaande uit het buitengebied van de Nude, de randzone van het Binnenveld en het Bennekomse Veld
- Kern Binnenveld
- Randzone bos
- Wageningse berg/bos
- Uiterwaarden

In hoofdstuk 5 van de omgevingsvisie beschrijven we per deelgebied van het buitengebied hoe het er in 2045 uitziet en wat daarvoor moet gebeuren.

6. **Wat heb ik nog te zeggen over wat er in mijn wijk gebeurt?**

Een visie is alleen een kader. Als er daadwerkelijk dingen gebouwd, aangelegd, veranderd worden in de wijk, moet daarvoor een projectvoorstel komen of een omgevingsprogramma. Daarin staat altijd hoe omwonenden en andere belanghebbenden mee kunnen denken of doen.

7. **Waar gaat er gebouwd worden?**

De gemeenteraad van Wageningen heeft in 2022 besloten om tot 2040 in Wageningen 3.500 woningen te bouwen. Daarvan zijn al woningen in voorbereiding en voor een groot deel zijn bouwlocaties afgesproken. Maar er is nog ruimte nodig voor 1.400 woningen. Ook moeten we ruimte vinden voor 14 hectare kennisintensieve werklocaties, 10 hectare regulier, circulair en innovatief MKB en voor verschillende voorzieningen in buurten. In hoofdstuk 6 van de omgevingsvisie staat hoe we dat tot 2045 voor ons zien.

3. Waar moeten we rekening mee houden?

De omgevingsvisie is een verplicht beleidsinstrument voor gemeenten. Dat staat in de Omgevingswet. We moeten dan ook rekening houden met de eisen die de wet aan de visie stelt. In paragraaf 3.1 gaan we daar kort op in.

Daarnaast moeten we rekening houden met de ambities van rijk en provincie. En met de ambities van regio Foodvalley. Want Wageningen kan alle maatschappelijke opgaven niet alleen realiseren. In paragraaf 3.2 staat een samenvatting van de landelijke en regionale ambities.

3.1 Eisen vanuit de Omgevingswet

In de Omgevingswet staat dat elke gemeente een gemeentebrede omgevingsvisie moet ontwikkelen.

De omgevingsvisie als kerninstrument van de Omgevingswet

De wetgever wil dat de Omgevingswet bijdraagt aan duurzame ontwikkeling, bewoonbaarheid van het land, en bescherming en verbetering van het leefmilieu (artikel 1.3, Omgevingswet). Hiertoe is balans nodig tussen het beschermen en het benutten van de fysieke leefomgeving:

- beschermen: het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit
- benutten: het doelmatig beheren, gebruiken en ontwikkelen van de fysieke leefomgeving om er maatschappelijke behoeften mee te vervullen.

De omgevingsvisie moet helder maken wat de gemeente wil bereiken (doelen), welke maatschappelijke opgaven er zijn en welke ambitie ze heeft over de volle breedte van de fysieke leefomgeving.

In hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie staan onze strategische keuzes, waarden en uitgangspunten. In hoofdstuk 3, 4 en 5 van de visie staan onze opgaven, ambities en doelen per thema en per gebied van Wageningen. In hoofdstuk 6 staan onze ambities in de vorm van een visiekaart.

3.2 Landelijke en regionale beleidsambities

Naast de wettelijke eisen, moeten we rekening houden met de ambities van rijk en provincie. En met de ambities van regio Foodvalley. Want Wageningen kan alle maatschappelijke opgaven niet alleen realiseren. Daarvoor werken we samen in de regio, met provincies Gelderland en Utrecht, met het Rijk en het Waterschap en met ondernemers, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties.

Voor de omgevingsvisie heeft de gemeente in ieder geval[2] gekeken naar:

- de nationale omgevingsvisie
- de omgevingsvisie van provincie Gelderland
- de blauwe omgevingsvisie van Waterschap Vallei en Veluwe
- de ambities uit de regionale afspraken voor de verstedelijkingsstrategie.

Hieronder staat een samenvatting.

- Woon- en werklocaties en voorzieningen zoveel mogelijk binnenstedelijk realiseren (verdichting). Het landschap open en groen houden.
- Woon-werkbalans in evenwicht: per nieuwe woning ook een nieuwe baan in de regio.
- Zoveel mogelijk verplaatsingen met de fiets, te voet en met het (voor iedereen toegankelijke) openbaar vervoer. Veilig, snel, betaalbaar en klimaatneutraal.
- De leefomgeving moet verleiden tot bewegen, spelen, ontspannen en het ontmoeten van anderen.
- Verbetering gezondheid (bijvoorbeeld betere luchtkwaliteit) en veiligheid in steden en dorpen. Inzet op een leefomgeving die zoveel mogelijk vrij is van vervuiling door het wegverkeer.
- Tegengaan van de risico's en gevaren van de klimaatverandering.
- Inzet op behoud, bescherming en versterking van de ecologie en biodiversiteit in de gebouwde omgeving. Dit geldt in en op de bodem en ook in en rond het water, rond dijken en in het stedelijk gebied.
- Een dynamisch, duurzaam en aantrekkelijk woon-, werk- en ondernemersklimaat. Versterken van het kennisecosysteem. Bruisende binnensteden.

[2] Deze lijst is niet uitputtend. De gemeente heeft per thema ook andere beleidsdocumenten bestudeerd om tot een inhoudelijke afweging te komen.

4. Wat is de uitgangssituatie voor de visie?

Toen we deze visie gingen maken, lagen er al besluiten van de gemeente Wageningen die gaan over ruimte voor bouwen. Met die besluiten moeten we rekening houden.

Ruimte voor werken
We willen wonen en werken in balans ontwikkelen: we willen evenveel banen in Wageningen hebben als het aantal inwoners dat kan werken (beroepsbevolking). Natuurlijk zijn er mensen die in Wageningen wonen, maar ergens anders werken. En zijn er mensen die in Wageningen werken, maar ergens anders wonen. Daarmee houden we rekening. Maar als we meer woningen bouwen, moet er meer werk komen willen we de balans goed houden.

Daarnaast is ook regionaal afgesproken dat we extra ruimte maken voor werklocaties. Wageningen heeft een belangrijke rol en verantwoordelijkheid voor de economie in de regio.

De gemeente wil daarom voldoende ruimte hebben voor werken. Daarvoor is 22 hectare nodig voor kennisintensieve bedrijvigheid en 10 hectare voor regulier, circulair en innovatief MKB. Voor kennisintensieve bedrijvigheid is een deel al in voorbereiding op de locatie Wageningen Campus Oost (8 hectare). Met de omgevingsvisie wordt de noordkant van Nieuwe Kanaal aangewezen als zoekgebied voor kennisintensieve bedrijvigheid en de zuidkant van Nieuwe Kanaal als zoekgebied voor werken en wonen. Daarmee hebben we ruimte voor ongeveer 14 hectare kennisintensieve werklocaties. De gebieden ten westen en zuiden van Nudepark 2 zijn op grond van de omgevingsvisie zoekgebieden voor 10 hectare regulier, circulair en innovatief MKB.

Ruimte voor wonen
De gemeenteraad van Wageningen heeft op 17 oktober 2022 besloten om in Wageningen 3.500 woningen te bouwen in de periode van 2020 tot 2040. In Wageningen is een grote behoefte aan betaalbare woningen en verschillende soorten woningen. Er komen namelijk meer huishoudens op de woningmarkt. Dat zijn vooral alleenstaanden, gescheiden ouders en ouderen die langer zelfstandig moeten blijven wonen. Daarvoor zijn extra woningen nodig. Deze trend is niet alleen in Wageningen zichtbaar, maar ook in de regio Foodvalley en de rest van Nederland.

In Wageningen zijn al bouwprojecten in voorbereiding en voor een groot deel van de benodigde woningen zijn bouwlocaties afgesproken. Die projecten en locaties zijn een gegeven voor de omgevingsvisie, ze kunnen niet meer worden veranderd. We beschouwen deze dan ook als een gegeven. Op de visiekaart in hoofdstuk 6 van de omgevingsvisie staan de grotere projecten (meer dan 80 woningen) die al in uitvoering of voorbereiding zijn. We hebben deze projecten met rode vlekken verbeeld op de visiekaart.

Met deze projecten realiseren we een groot deel van de afgesproken woningen. Maar er is nog ruimte nodig voor 1.400 woningen. Dit zijn de toekomstige woningbouwlocaties op de visiekaart.

Tot 2040 worden ook studenteneenheden gebouwd. Het gaat daarbij vooral over vervanging van bestaande tijdelijke studentenwoningen zoals op de locaties Dreijen fase II en Haarweg. Als er vraag naar is, wil de gemeente extra ruimte maken voor huisvesting van studenten. Op de visiekaart zijn de locaties weergegeven waar we ruimte zien voor studentenwoningen.

Ruimte voor een klimaatneutrale stad
In 2021 heeft de gemeenteraad de Routekaart Wageningen Klimaatneutraal vastgesteld. Hiermee heeft de raad besloten dat Wageningen geen negatieve invloed wil hebben op klimaatverandering. Ook heeft de raad besloten dat Wageningen zich actief voorbereidt op de gevolgen van klimaatverandering. Dit betekent dat we ruimte nodig hebben voor een toekomstbestendig duurzaam energiesysteem én om de stad groen en veerkrachtig te maken. Voor het toekomstbestendig maken van de (regionale) energie-infrastructuur is 6-8 hectare ruimte nodig voor een nieuw TenneT-onderstation. Deze ruimte wordt gezocht in het gebied rondom de hoogspanningsleidingen tussen Rhenen en Wageningen.

Ruimte om te leven
We hebben niet alleen ruimte nodig om te wonen en te werken, maar ook om te kunnen beleven, bewegen en ontmoeten. We willen een stad zijn waarin het fijn is om te leven voor mensen én dieren, met veel groen en water in de nabijheid. Daarom heeft de gemeenteraad op 3 april 2023, met de vaststelling van het Wagenings kompas, besloten om te koersen op balans tussen mens, ecologie en economie. In hoofdstuk 2 van de omgevingsvisie staat de inhoud van het Wagenings kompas. Dat is de basis voor onze visie.

5. Randvoorwaarden en consequenties

We hebben een toekomstbeeld voor Wageningen in 2045. We kiezen voor balans tussen mens, ecologie en economie. We hebben ambities en doelen voor elk thema en elk gebied. Maar het grondgebied van Wageningen is beperkt. We kunnen de visie alleen realiseren, als we rekening houden met de volgende randvoorwaarden en consequenties.

Randvoorwaarden

- De belangrijkste randvoorwaarde om onze visie te bereiken is de mobiliteitstransitie. Het doel van deze transitie is dat inwoners en bezoekers zoveel mogelijk gebruik maken van duurzame vormen van mobiliteit (lopen, fiets, OV) om zich te verplaatsen door de stad. Het effect van deze transitie is dat woonwijken autoluw kunnen worden. Als we er niet in slagen om de bebouwde kom autoluw te maken, is er onvoldoende fysieke ruimte voor onze andere doelstellingen. Met onze ambities voor de mobiliteitstransitie zijn we voorloper ten opzichte van andere gemeenten. Dat betekent dat we nog weinig voorbeelden hebben en dat vraagt om lef en financiële armslag.
- Deze visie is ambitieus. Uitvoering van de visie vereist samenwerking tussen verschillende partijen: gemeente, inwoners, ondernemers, projectontwikkelaars en andere overheden als rijk, provincie en waterschap. We kunnen de doelen in deze visie alleen halen als initiatiefnemers, ondernemers en inwoners meegaan in de voorgestelde veranderingen én we financiële steun kunnen krijgen van andere overheden.

Consequenties

- Deze visie brengt veel voor de inwoners en ondernemers in de stad, maar we moeten straks allemaal ook dingen ‘laten’. Zo is het niet meer vanzelfsprekend om de eigen auto voor de deur te parkeren.
- Het is niet mogelijk om alle opgaven binnen de huidige bestaande kom te realiseren. We gaan dan ook buiten de bebouwde kom bouwen: in De Oksel, op de Dorskamp, aan weerszijden van Nieuwe Kanaal en op Nudepark fase 3. De nattere kleigronden ten westen van de stad zijn uit het oogpunt van ‘bodem en water sturend’ minder geschikt om te bouwen vanwege risico op wateroverlast.
- Voor onze opgaven op gebied van wonen en economie hebben we nieuwbouw nodig. Door onze hoge ambities voor betaalbaar én groen én autoluw bouwen, wordt nieuwbouw minder rendabel. Andersom staan de ambities voor groen onder druk door de opgaven voor wonen en werken.
- Als gevolg van compacter en hoger bouwen neemt de bevolkingsdruk binnen de bebouwde kom toe. Hierdoor kan de beleving van welzijn onder druk komen te staan.

6. Hoe voeren we de visie uit?

De omgevingsvisie beschrijft hoe we willen dat Wageningen er in 2045 uitziet. En wat we moeten doen om dat te bereiken. We kunnen niet alles tegelijk doen, daarom moeten we keuzes maken waar we ons als eerste op inzetten. Daarom staat in hoofdstuk 7 van de visie een uitvoeringsagenda. De uitvoeringsagenda is een dynamisch onderdeel van de omgevingsvisie en kan steeds als het nodig is worden aangepast of aangevuld.

Beleidscyclus
In de uitvoering van de Omgevingswet denken en werken we volgens een beleidscyclus. De beleidscyclus start met de omgevingsvisie gemeente. Daarin staat waar we naartoe willen en wat we daarvoor moeten doen. Dat vertalen we in omgevingsprogramma’s, in regels (het omgevingsplan) en uiteindelijk in vergunningverlening. Uitvoering van programma's en regels kan

weer leiden tot aanpassing van de omgevingsvisie. De beleidscyclus staat nooit stil. Daardoor kunnen we onze plannen steeds aanpassen aan actuele vragen en ontwikkelingen.

Zo ziet de beleidscyclus eruit:

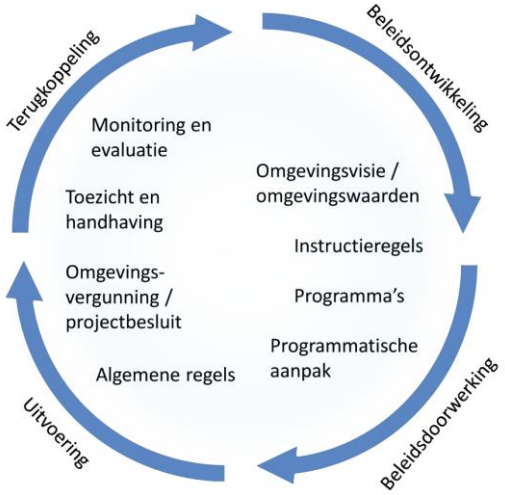

Cyclische benadering Omgevingswet (bron: Trees van der Schoot)

De (juridische) relatie tussen de verschillende kerninstrumenten onder de Omgevingswet staat in de volgende afbeelding. Links staan de oude wetten en regels die nu onder de verschillende instrumenten van de Omgevingswet vallen. Rechts staat wie bevoegd is om die instrumenten vast te stellen: het college van B&W of de gemeenteraad.

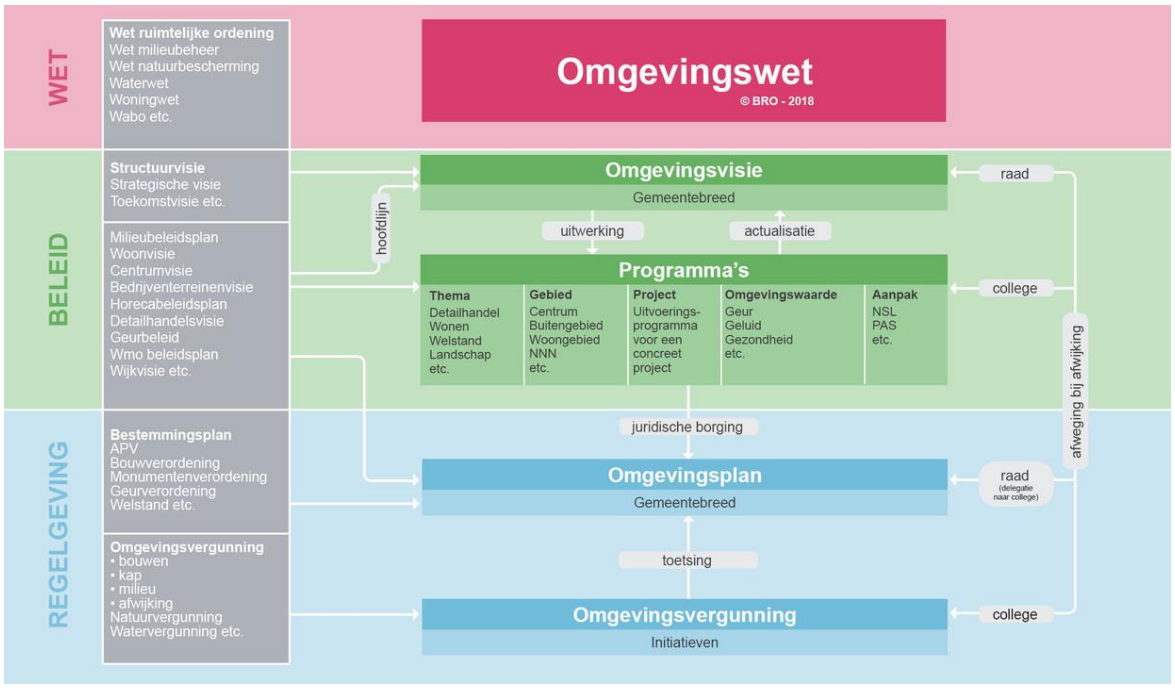

Omgevingsprogramma's
Een omgevingsvisie is alleen een kader. Als er daadwerkelijk dingen gebouwd, aangelegd, veranderd worden in een gebied of wijk, moet daarvoor een projectvoorstel komen of een omgevingsprogramma[3]. Daarin geven we aan wat we praktisch gaan doen en met wie. Er staat altijd in hoe omwonenden en andere belanghebbenden mee kunnen denken of doen.

Een omgevingsprogramma is gericht op een bepaald thema of gebied met meerdere, samenhangende doelstellingen. Het bestaat uit diverse mogelijke maatregelen met uiteenlopende doorlooptijden, niveaus van complexiteit en verschillende betrokken partijen.

Een omgevingsprogramma kunnen we bijvoorbeeld voor een thema maken, zoals een omgevingsprogramma mobiliteit. Maar we kunnen ook een omgevingsprogramma starten voor een gebied, zoals de binnenstad.

Een omgevingsprogramma gaat over uitvoering van het beleid. Het college van burgemeester en wethouders is hier verantwoordelijk voor. Maar de gemeenteraad kan op basis van de Gemeentewet altijd kaders stellen, meekijken, vragen stellen, of een mening geven. Ook kan de raad het politiek wenselijk vinden dat de raad de inhoudelijke uitgangspunten vaststelt. We hebben hierover de volgende afspraken gemaakt.

Als in een omgevingsprogramma aanvullende kaders worden opgenomen, of beleidsaanpassingen worden voorzien, wordt de gemeenteraad actief geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld om wensen en bedenkingen aan het college mee te geven.

Als de voorbereiding van een programma vraagt om een door de gemeenteraad vastgestelde uitgangspuntennotitie, dan wordt de raad voorgesteld om die notitie vast te stellen op grond van de Gemeentewet. De uitgangspunten worden vervolgens opgenomen in het programma en het raadsbesluit wordt integraal opgenomen in een bijlage bij het programma. Een uitgangspuntennotitie wordt ter vaststelling aan de raad voorgelegd bij:

- nadere invulling van de omgevingsvisie op het abstractieniveau behorend bij de kaderstellende rol van de raad en/of:
- maatschappelijke en/of politieke gevoeligheden en/of:
- financiële risico's en/of:
- afwijkend strategisch beleid.

Bij twijfel of hiervan sprake is wordt de afweging besproken in het informeel overleg tussen het college en de vertegenwoordigers van de fracties uit de gemeenteraad.

Omgevingsplan
Het omgevingsplan is de opvolger van het bestemmingsplan. In het omgevingsplan staan de regels voor de fysieke leefomgeving. Bijvoorbeeld wat je mag bouwen, of regels over het gebruik van gronden en gebouwen.

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn de bestaande bestemmingsplannen van de gemeente samengevoegd en omgedoopt tot het 'tijdelijk gemeentelijk omgevingsplan'. De gemeente moet voor 1 januari 2032 een omgevingsplan maken dat aan alle eisen van de Omgevingswet voldoet. Dat gebeurt stapsgewijs en bij elke stap worden inwoners, ondernemers en organisaties betrokken. De gemeente zorgt daarbij dat het omgevingsplan aansluit bij de visie, zodat de regels het mogelijk maken om de doelen te halen.

Natuurlijk kijken we per project of programma ook naar andere beleidsdocumenten. Zoals het Handboek inrichting openbare ruimte van de gemeente.

Omgevingsvergunning
Voor initiatieven van inwoners, ondernemers en/of organisaties kan een omgevingsvergunning nodig zijn. Het college van B&W is bevoegd om omgevingsvergunningen te verlenen[4]. Soms is voor vergunningverlening eerst een procedure voor een 'buitenplanse omgevingsplanactiviteit'

[3] In een omgevingsprogramma moet er ten minste 1 uitwerking van beleid en 1 maatregel staan (artikel 3.5 Omgevingswet). Daarbij gaat het over een onderwerp dat binnen de reikwijdte van de Omgevingswet valt (artikel 1.2 Omgevingswet).

[4] De gemeenteraad heeft op 8 november 2022 vastgesteld wanneer het college de raad verplicht om een bindend advies moet vragen vóór het college besluit over een vergunningaanvraag. Met hetzelfde besluit heeft de gemeenteraad vastgesteld welke bevoegdheden de raad aan het college delegeert voor wijzigingen van het omgevingsplan.

(BOPA) nodig, of een omgevingsplanwijziging. Bij initiatieven met een grote impact voor de stad (zoals grotere woningbouwprojecten) wordt eerst een beleidsinhoudelijke uitgangspuntennotitie opgesteld. De uitgangspuntennotitie gaat naar de gemeenteraad:

- ter informatie: als de uitgangspunten passen binnen het vastgestelde beleid in omgevingsvisie, programma's onder de Omgevingswet en/of omgevingsplan
- voor wensen en bedenkingen: als uitgangspunten aanzienlijk afwijken van het beleid zoals vastgelegd in programma's onder de Omgevingswet
- ter vaststelling van de uitgangspuntennotitie als besluit onder de Gemeentewet: als uitgangspunten aanzienlijk afwijken van de omgevingsvisie.
  Toelichting bij de derde bullet: Een besluit op grond van de Gemeentewet wordt niet gepubliceerd op het Omgevingsloket. Maar de gemeente vindt het belangrijk dat besluiten vindbaar en transparant zijn. Als een uitgangspuntennotitie door de gemeenteraad wordt vastgesteld op grond van de Gemeentewet, verwijst de gemeente daarom in het vervolgtraject richting vergunningverlening steeds duidelijk naar dat raadsbesluit.

Beheer openbare ruimte
Naast het werken in projecten en programma's kijkt de gemeente of er slimme koppelingen mogelijk zijn tussen beheer van de openbare ruimte en de omgevingsvisie. Bijvoorbeeld: als we in een straat de riolering moeten vervangen, kijken we of we daar ook meteen meer groen kunnen maken.

Realistische flexibiliteit bij uitvoering van de visie
De omgevingsvisie is het afwegingskader voor initiatieven in de fysieke leefomgeving. Met de 'donuts' in hoofdstuk 4 en 5 van de omgevingsvisie geven we per gebied aan op welke thema's meer of minder inzet nodig is om onze doelen te bereiken. Daarmee brengen we focus aan en doen we recht aan de bijzondere omstandigheden en behoeften per gebied. Initiatiefnemers geven we hiermee duidelijkheid over de wenselijkheid van hun initiatief. En de gemeenteraad en het college kunnen met de visie sturen op ontwikkelingen die helpen om onze doelen te realiseren. Dat sturen vraagt van de gemeente wel om realistische flexibiliteit bij de integrale afweging van initiatieven. Daarmee bedoelen we dat wordt gekeken naar het optimaal haalbare resultaat onder de omstandigheden van het initiatief, zonder de bedoeling van de visie los te laten.

Participatiebeleid
De omgevingsvisie is gemaakt samen met inwoners, ondernemers en organisaties in Wageningen. Want de omgevingsvisie is voor iedereen die in Wageningen woont, werkt en studeert: de stad. De visie verwoordt dus hoe de mensen in Wageningen zelf de toekomst van Wageningen zien. Als we de visie gaan uitvoeren, doen we dat ook samen. Want we kunnen de doelen in deze visie alleen samen met de stad waarmaken: inwoners, ondernemers, organisaties, vastgoedpartijen, corporaties en gemeente. We hebben hier zelfs een beleidsdocument voor: Participatiebeleid fysieke leefomgeving.

7. Hoe is de omgevingsvisie gemaakt?

We hebben de omgevingsvisie samen gemaakt: de mensen in de stad en de gemeente. Dat hebben we gedaan in twee delen en in verschillende stappen. Hieronder staat in het kort welke delen en stappen dat zijn. In bijlage A staat een uitgebreide toelichting.

1e deel: visie buitengebied
De visie buitengebied hebben we gemaakt in de periode 2019-2020.

Stap 1
We hebben inwoners, ondernemers en organisaties naar hun ideeën gevraagd voor de toekomst van het buitengebied. Dat deden we op verschillende manieren:

- bijeenkomsten met inwoners, ondernemers en organisaties op uitnodiging
- een informatiebijeenkomst voor bewoners en grondeigenaren van het buitengebied
- een bijeenkomst voor iedereen uit Wageningen
- een digitale stadsconsultatie voor iedereen uit Wageningen.

Stap 2
We hebben de hoofdlijnen van alle ideeën gepresenteerd aan de bewoners en grondeigenaren van het buitengebied en aan de gemeenteraad.

Stap 3
We hebben een eerste concept geschreven. Inwoners, ondernemers en organisaties konden daar digitaal op reageren.

Stap 4
We hebben de visie buitengebied voorgelegd aan de gemeenteraad. De gemeenteraad heeft de visie buitengebied vastgesteld op 13 juli 2020.

2e deel: visie bebouwde kom
De visie bebouwde kom hebben we gemaakt in de periode 2022-2024.

Stap 1
We hebben inwoners, ondernemers en organisaties naar hun ideeën gevraagd voor de toekomst van de stad. Een samenvatting van alle inbreng staat in een Bevindingenrapport.

Stap 2
Uit alle inbreng heeft de gemeente drie toekomstverhalen (scenario's) gemaakt. Die verhalen zijn besproken met inwoners, ondernemers en organisaties. Zij konden reageren op de verhalen. De raadsfracties hebben daarnaar geluisterd en daarna aangegeven wat zij het belangrijkste vinden voor de stad. Daaruit zijn vijf Wageningse waarden gekomen. De waarden zijn aangevuld met strategische keuzes en uitgangspunten. Daarmee is het Wagenings Kompas gemaakt (zie hoofdstuk 2), dat ons richting geeft voor de komende 20 jaar. De gemeenteraad heeft het Wageningse Kompas op 3 april 2023 vastgesteld.

Stap 3
Met het Wagenings Kompas in de hand heeft de gemeente gekeken wat de strategische keuzes, waarden en uitgangspunten betekenen voor de zes thema's en voor de verschillende gebieden in Wageningen. Waar willen we naartoe en wat is daarvoor nodig? Met de uitkomst daarvan hebben we een conceptvisie voor de bebouwde kom gemaakt.

Stap 4
We hebben de conceptvisie voor de bebouwde kom voorgelegd aan inwoners, ondernemers, organisaties en adviescommissies. Zij konden laten weten wat zij van het concept vinden. De reacties heeft de gemeente gebruikt om de visie aan te passen en aan te scherpen. Daarna is de visie bebouwde kom voorgelegd aan de gemeenteraad.
Stap 5
De visie bebouwde kom is op 11 november 2024 vastgesteld door de gemeenteraad.

Omgevingsvisie: visie buitengebied en visie bebouwde kom
We willen één omgevingsvisie. Daarom heeft de gemeente de visie buitengebied en de visie bebouwde kom samengevoegd. De teksten van de visie buitengebied zijn daarbij korter en duidelijker gemaakt en de kaarten en foto's van de visie buitengebied zijn vernieuwd.

Op het ontwerp van de omgevingsvisie kon iedereen reageren met een zienswijze. Ook hebben we onze adviescommissies gevraagd te reageren. Met alle inbreng heeft de gemeente de omgevingsvisie aangescherpt. Daarna is de omgevingsvisie, op 9 juli 2026, vastgesteld door de gemeenteraad.

BIJLAGE A

Verantwoording participatieve ontwikkeling omgevingsvisie

We hebben de omgevingsvisie samen gemaakt: inwoners, ondernemers en organisaties in de stad en de gemeente. In deze bijlage beschrijven we de stappen, wie daarbij zijn betrokken en wat we met de resultaten hebben gedaan.
Maar allereerst: dank aan alle deelnemers voor hun ideeën en meningen, waarmee de omgevingsvisie is gemaakt!

1e deel: visie buitengebied

De visie buitengebied hebben we gemaakt in de periode 2019-2020. Het adviesbureau LOSstadomland (hierna: LOS) heeft ons hierbij begeleid. Bij de start van het maakproces was voor de Wageningse Eng net een visie vastgesteld en voor de Grebbedijk was een visie in ontwikkeling. We hebben toen afgesproken deze visies zoveel mogelijk over te nemen in de visie buitengebied. Alleen waar het gaat over thema's die gemeentebreed zijn, zoals duurzame energieopwekking, hebben we het gesprek over deze gebieden opnieuw gevoerd.

Er zijn twee aspecten van de participatie waar we in algemene zin een en ander op willen toelichten: de inhoudelijke doorwerking van de participatie en de effecten van de coronacrisis op het proces.

- ***Inhoudelijke doorwerking van de participatie***
  Zoals altijd in Wageningen hebben betrokken bewoners en organisaties actief deelgenomen en zeer veel inhoud geleverd. De inhoud is in een soort 'gesprek' tussen de gemeenteraad en de Wageningse samenleving gegroeid. Wij hebben in de startnotitie een aantal speerpunten benoemd (energie, natuur, voedsel en gezondheid) en we zien dat een groot deel van de inbreng zich richt op die onderwerpen. In de eerste stappen van dit proces hebben we samen een agenda ontwikkeld waar we later met velen over doorgepraat hebben. Dat gebeurde tijdens de workshops op de gebiedsconferentie, de discussiepagina's tijdens de eerste internetconsultatie en de hoofdlijnennotitie met discussieblogs tijdens de tweede internetconsultatie. Voor het overgrote deel heeft u de inbreng steeds binnen de agenda geleverd. Daardoor is de participatie een verdiepend 'gesprek' geworden.

  Als we kijken naar de inhoud van de beleidsvoorstellen, dan zien we dat de 'gesprekken' over natuur, voedsel en gezondheid vooral gingen over het hoe. De algemene lijn in Wageningen die al langere tijd breed gedragen wordt, is dat we biodiversiteit belangrijk vinden, dat voedsel meer in duurzame lokale kringlopen moet worden geproduceerd en dat we een gezonde leefomgeving willen hebben. Op deze onderwerpen werkt de participatie vooral als een verdieping.

  Voor energie liep het gesprek anders. Ten eerste is het heftiger dan voor andere onderwerpen en zien we diverse tegenstellingen in de inbreng. De belangrijkste doorwerking van het gesprek is dat we extra gaan inzetten op zon op dak, dat we zwaarder inzetten op zonnevelden dan op windmolens en dat we onze eigen gemeentelijke ambitie wat verder uitrekken in de tijd. Wij denken dat daarmee een goede weg gevonden is voor de komende jaren[5].

  Over de vraag in hoeverre inwoners van Wageningen onze natuurlijke omgeving moeten kunnen gebruiken, waren de meningen ook verdeeld, zij het minder heftig dan over energie. Het moet blijken of de voorgestelde strategie 'Wageningen in het land, het land

[5] Sinds het participatieproces over de visie buitengebied is veel gebeurd rond de energietransitie. Zo heeft de gemeenteraad de Wageningse Windvisie en beleidskaders voor de Regionale Energie Strategie (RES) vastgesteld. En zijn er nieuwe kaders vanuit het rijk over zonne-energie (*Kamerbrief Aangescherpte voorkeursvolgorde zon, oktober 2023*). Daardoor waren de doelen uit de visie buitengebied voor energie niet meer actueel en zijn ze bijgesteld in de omgevingsvisie.

van Wageningen' werkt. Wij verwachten dat het in de komende jaren inderdaad duidelijker wordt hoe we met dit vraagstuk kunnen omgaan.

- ***Effecten van de coronacrisis***
  Tijdens de tweede internetconsultatie bleek dat we de tweede gebiedsconferentie niet konden organiseren vanwege de coronacrisis. We hebben toen besloten de internetconsultatie te verlengen en daar is nog veel gebruik van gemaakt.

Startnotitie
De gemeenteraad heeft eerst een startnotitie vastgesteld. Daarin staan de opgaven waar de visie buitengebied een antwoord op moet geven. Aan de hand van de startnotitie is het maakproces ingericht.

Workshops met stakeholders
In drie workshops met 25-35 stakeholders uit de Wageningse samenleving hebben we de startnotitie doorgenomen. In groepjes maakten de deelnemers voorstellen, die daarna met de hele groep werden besproken. De voorstellen van de 3 avonden zijn door LOS verwerkt tot ongeveer 60 punten. Op basis van de startnotitie en de ingebrachte punten is door LOS en de gemeente een programma voor een bijeenkomst gemaakt.

Bijeenkomst
Onder begeleiding van LOS is een bijeenkomst georganiseerd. Hieraan namen 180 mensen deel. Er waren 21 verschillende workshops verspreid over vier rondes. Voorafgaand aan de bijeenkomst is er een voorlichtingsavond voor grondeigenaren en bewoners gehouden, zodat zij zich konden voorbereiden. Er zijn verslagen gemaakt met daarin de hoofdlijnen uit de workshops

De opbrengsten van de workshops over de energietransitie zijn verwerkt in een lijst van 166 punten. Daar is een ambtelijke lijst van 35 punten aan toegevoegd. De complete lijst is geanalyseerd door LOS. Daaruit zijn 60 criteria voor grootschalige opwekking.

Internetconsultatie
Op basis van uitkomsten van de bijeenkomst hebben LOS en de gemeente een internetconsultatie voorbereid. Daaraan hebben 120 mensen meegedaan. Zij hebben ruim 300 punten ingebracht. De inbreng was inhoudelijk op een hoog niveau: standpunten werden vaak onderbouwd met argumenten. De argumenten zijn gebruikt als checklist bij het opstellen van de ontwerpvisie.

Verhaallijnen
Verhaallijnen stap 1: ambtelijke workshop
Medewerkers van de gemeente hadden een ontwerpworkshop van een dag. De workshop werd georganiseerd en geleid door LOS. Daarbij werden verschillende technieken voor prioritering en discussie gebruikt. Opbrengst van de workshop was een schets met deelvoorstellen. Het concept 'land van Wageningen - Wageningen in het land' is tijdens deze workshop bedacht.

Verhaallijnen stap 2: uitwerking door LOS
Het bureau voegde de opbrengsten van de workshop samen tot een gebiedszonering, legde een verhaal achter het concept 'land van Wageningen, Wageningen in het land', paste het idee van landschapstransformatiezone met hagen toe, en kwam met voorstellen voor de andere verhaallijnen. Het resultaat was een presentatie.

Verhaallijnen stap 3: ambtelijk overleg
Een ambtelijke werkgroep heeft de presentatie van de verhaallijnen besproken. Vragen waren: zijn de verhaallijnen duidelijk en consistent, wordt de inbreng van de participatie goed gebruikt en geven de verhaallijnen antwoord op de opgaven van de startnotitie? De presentatie is aangepast.

Verhaallijnen stap 4: bestuurlijk overleg
De presentatie is bestuurlijk besproken vanuit dezelfde vragen: duidelijkheid en consistentie, inbreng participatie en opgaven. De presentatie is aangepast.

Verhaallijnen stap 5: bijeenkomst van eigenaren en bewoners
Voor grondeigenaren en bewoners van het buitengebied is een bijeenkomst georganiseerd. Er waren 85 mensen. Tijdens de bijeenkomst is de aangepaste presentatie getoond. Daarna hebben mensen in groepjes de belangrijkste kansen en bedreigingen van de voorstellen besproken. De uitkomsten van de bijeenkomst zijn ambtelijk besproken. Aan de presentatie is een overzicht toegevoegd van de belangrijkste participatiestappen en de resultaten daarvan.

Verhaallijnen stap 6: bespreking met raadsleden
In twee avonden zijn de verhaallijnen en verder uitgewerkte energievoorstellen met raadsleden van de gemeente besproken. Dit waren openbare en oriënterende bijeenkomsten.

- Op avond 1 is de vernieuwde presentatie getoond en besproken, zonder het onderwerp energie. De raadsleden herkenden de resultaten (veel raadsleden zijn bij de participatiemomenten aanwezig geweest). Er zijn inhoudelijke punten ingebracht, meestal met het doel de verhaallijnen te verbeteren.
- Op avond 2 zijn modellen voor zon en onderzoekslocaties voor wind vergeleken. De vergelijking vond plaats op basis van de criteria die uit de analyse van de gebiedsconferentie zijn gekomen. Conclusie van de raadsleden is dat de gebruikte methodiek goed lijkt, maar dat het te vroeg is voor een echte afweging van criteria.

Met deze sessies is de fase van de verhaallijnen afgerond en is de stap naar een document gemaakt.

Conceptvisie
LOS heeft de presentatie van de verhaallijnen uitgeschreven in een hoofdlijnennotitie. Deze hoofdlijnennotie is als webdocument op de projectwebsite geplaatst.

Consultatie conceptvisie
De conceptvisie is uitgebreid besproken door een groot aantal betrokken personen en organisaties.

Ontwerpvisie
Op basis van de reacties op de hoofdlijnennotitie en nadere ambtelijke en bestuurlijke discussie is de ontwerpvisie geschreven. In een aparte reactienota is de doorwerking per ingebracht punt gedetailleerd aangeven.

Vaststelling visie buitengebied
Op 13 juli 2020 heeft de gemeenteraad de visie buitengebied vastgesteld.

2e deel: visie bebouwde kom

De visie bebouwde kom hebben we gemaakt in de periode 2022-2024.

Startnotitie
De gemeenteraad heeft eerst een startnotitie vastgesteld. Daarin staan de opgaven waar de visie bebouwde kom een antwoord op moet geven. Aan de hand van de startnotitie is het maakproces ingericht.

1e fase: Ideeën ophalen
In de eerste fase van de ontwikkeling van de visie bebouwde kom hebben we ideeën opgehaald. De hoofdvraag daarbij was "Wat voor stad willen we zijn in 2045 – Wat zie jij voor je?". Daarnaast hebben we de bovenlokale visies over de fysieke leefomgeving bestudeerd. Wij zijn hierbij begeleid door de bureaus Afdeling Buitengewone Zaken en Planterra. Afdeling Buitengewone Zaken heeft haar expertise in participatief onderzoek ingezet. Planterra heeft de inhoudelijke ondersteuning verleend.

Doel van de participatiefase was om bij zoveel mogelijk verschillende groepen uit de Wageningse samenleving ideeën op te halen. We gingen daarbij niet voor draagvlak of 'voor wat de meerderheid vindt'. We hebben ons best gedaan om zoveel mogelijk doelgroepen te bereiken. We hebben verschillende ingangen gebruikt: laagdrempelig in wijk en straat, digitaal en via verdiepende bijeenkomsten. Deze aanpak leidt niet tot volledige representativiteit van alle groepen. Dat is ook niet noodzakelijk. Wij hebben gemerkt dat deze aanpak zo uitvoerig is, dat

dezelfde ideeën vaker terugkwamen. Er was als het ware sprake van verzadiging van de ideeënstroom.

De participatiefase is onderverdeeld in drie deelfasen voor het digitale onderzoek en voor het straatonderzoek. Daarbij zijn we van algemene vragen over waarden ('wat vind je belangrijk als het gaat over..') naar steeds meer verdieping gegaan. Door elke nieuwe vragenlijst te baseren op de antwoorden op de vorige vragenlijst, kon direct een toets plaatsvinden of de inbreng herkenbaar was verwerkt. Na de toetsvraag ('herkent u zich hierin') volgden verdiepingsvragen. Naast de vragen online en op straat waren er drie bijeenkomsten met verschillende stakeholders. Ook organiseerden we schetssessies met interne- en externe deskundigen. We geven hieronder een beeld van de aantallen deelnemers.

De ideeën die we in deze 1e fase hebben opgehaald, hebben we samengevat in het Bevindingenrapport visie bebouwde kom. Dat bevindingenrapport is voor iedereen beschikbaar op stemvan.wageningen.nl.

Straatonderzoek: fietskar
Van april tot en met juli 2022 zijn vijf zogenaamde participatieteams de wijken in gegaan om inwoners te vragen naar hun mening. De teams bestonden uit inwoners en enkele ambtenaren. De teams werden begeleid door Afdeling Buitengewone Zaken (A/BZ), het bureau dat de straatparticipatie heeft vormgegeven. Als voorbereiding hebben alle teams workshops gehad van A/BZ. A/BZ heeft een fietskar ontworpen, met verschillende gespreksmiddelen. De teams hebben in vier ronden vragen gesteld aan inwoners aan de hand van vragen over de diverse thema's. De teams zijn 16 keer met de fietskar de straat op gegaan, in de volgende gebieden: Kortenoord, Midden-Noord, Nude, Tarthorst, Wageningen-Hoog, Veluvia/Hamelakkers, Midden-Zuid, Binnenstad, Stadsbrink, NoordWest. In september heeft een team op het centrale deel van Wageningen Campus gestaan. Er zijn 267 gesprekken aan de fietskar gevoerd en 387 inwoners hebben zelf ideeën op stickers geschreven en stemmen uitgebracht op stellingen.
De participatieteams hebben na elk wijkbezoek de inbreng samengebracht. Na iedere ronde is alle inbreng geanalyseerd door Planterra: per thema zijn overeenkomende reacties bij elkaar gezet. Daardoor is een overzichtelijk beeld ontstaan van de ingebrachte ideeën. De meest voorkomende of juist in het oog springende ideeën uit het straatonderzoek zijn in het Bevindingenrapport verwerkt.

Digitaal: stem van Wageningen
Van april tot en met augustus 2022 zijn drie vragenlijsten op stemvan.wageningen gezet. Inwoners zijn op diverse manieren op de vragenlijsten gewezen: via berichten op de gemeentepagina in Stad Wageningen, via posters in Abri's, via A3-posters op diverse publieke plekken en via sociale media. Er is een filmpje gemaakt over de fietskar met wethouder Bijleveld dat via sociale media is gedeeld.

De eerste vragenlijst bestond uit vragen over wat inwoners belangrijk vinden in de fysieke leefomgeving. Voor deze vragenlijst hebben we gewerkt met stellingen, om het meedoen zo eenvoudig mogelijk te maken. Aan deze vragenlijst hebben 351 mensen meegedaan, uit alle buurten van Wageningen. Alle leeftijdscategorieën waren vertegenwoordigd, met uitzondering van de categorie onder 20 jaar (4 deelnemers). Aan de hand van de antwoorden op de eerste vragenlijst hebben we in de tweede vragenlijst meer verdiepende vragen gesteld. We hebben antwoorden ontvangen van 162 mensen, uit alle buurten van Wageningen. Vooral de leeftijdsgroep van 30-69 was goed vertegenwoordigd.

In de derde vragenlijst hebben we de opbrengst van de tweede ronde verwerkt tot samenvattingen. Daarbij hebben we gevraagd of mensen zich daarin herkenden en of ze nog opmerkingen hadden. Aan deze ronde hebben 189 mensen meegedaan, uit alle buurten van Wageningen. De leeftijdsverdeling was redelijk evenwichtig. Alleen in de categorie 60-69 jaar is sprake van een duidelijke extra interesse (57 deelnemers).

De samenvattingen uit de derde vragenlijst zijn in november 2022 in een Bevindingenrapport verwerkt. Daarbij zijn ook in het oog springende aanvullende ideeën, ingebrachte dilemma's en 'tegengeluiden' vermeld.

Stakeholdersessies
Van mei tot en met juli 2022 hebben we drie bijeenkomsten georganiseerd voor stakeholders. Elke bijeenkomst kende eigen thema's. De uitnodiging voor deze sessies is verstuurd naar een lijst met ruim 400 stakeholders, samengesteld door inhoudelijk betrokken ambtenaren op de diverse thema's. Aan elke sessie hebben tussen de 20 en 30 stakeholders deelgenomen. Elke sessie kende dezelfde werkwijze: in kleine groepjes werden gesprekken gevoerd over subthema's, waarbij aan de deelnemers werd gevraagd welke ambities, kansen en bedreigingen zij zagen. De bijeenkomsten zijn alle drie in een heel positieve sfeer verlopen.

De ingebrachte ideeën van de stakeholders zijn opgenomen in het Bevindingenrapport: op de kaarten bij de thema's en in de teksten. Soms waren ideeën aanvullend en/of anders ten opzichte van het straat- en digitale onderzoek. Dan is vermeld dat die ideeën afkomstig zijn van stakeholders.

Schetssessies
Van april tot en met september 2022 zijn 17 schetssessies georganiseerd. Interne en externe deskundigen lieten weten waar zij kansen en dilemma's zagen aan de hand van de kaart van Wageningen. De sessies zijn georganiseerd aan de hand van thema's als bodem/lucht/geluid/water, openbare ruimte, sociaal, groen, kennis, mobiliteit, energie/duurzaamheid, wonen, ecologie, afval en economie. Op basis van hun specifieke kennis hebben er ook sessies plaatsgevonden met jeugdconsulenten en met collega's van de Veiligheids- en gezondheidsregio Gelderland-Midden Tot slot organiseerden we in augustus en september sessies met de WUR, de Woningstichting, Idealis en een aantal ondernemers. De inbreng uit de schetssessies is in het Bevindingenrapport opgenomen.

2e fase: Van scenario's naar Koersdocument
Uit alle inbreng heeft de gemeente drie toekomstverhalen (scenario's) gemaakt. Die verhalen zijn tijdens een bijeenkomst besproken met inwoners, ondernemers en organisaties. Zij konden reageren op de verhalen. De raadsfracties hebben daarnaar geluisterd en daarna aangegeven wat zij het belangrijkste vinden voor de stad. Daaruit zijn vijf Wageningse waarden gekomen. De waarden zijn door de gemeente aangevuld met strategische keuzes en uitgangspunten. Daarmee is het Wagenings Kompas gemaakt (zie hoofdstuk 2). Het Wagenings Kompas is tijdens een bijeenkomst besproken met inwoners, ondernemers en organisaties. De gemeenteraad heeft het Wageningse Kompas op 3 april 2023 vastgesteld. Het Kompas geeft ons richting voor de komende 20 jaar.

3e fase: Schrijven conceptvisie
Met het Wagenings Kompas in de hand heeft de gemeente gekeken wat de strategische keuzes, waarden en uitgangspunten betekenen voor de zes thema's en voor de verschillende gebieden in Wageningen. Waar willen we naartoe en wat is daarvoor nodig? De uitkomst daarvan staat in de conceptvisie bebouwde kom.

4e fase: Stadsconsultatie conceptvisie
Begin 2024 hebben we de conceptvisie voorgelegd aan inwoners, ondernemers en organisaties. Zij konden laten weten wat zij van het concept vinden. We hebben hiervoor verschillende methoden gebruikt. Ook hebben we op allerlei manieren mensen gewezen op de mogelijkheid om hun reactie te geven: oproepen via sociale media, berichten in de krant, berichten op Rijnstreek tv en radio, posters in Abri's en op allerlei plekken in de stad, mailberichten, een brief van de burgemeester naar 500 willekeurig gekozen Wageningers en een fotowedstrijd. Alle communicatie heeft ervoor gezorgd dat ongeveer 1.500 mensen uit Wageningen hebben gereageerd op de conceptvisie.

Digitale vragenlijst via stemvan.wageningen
Op stemvan.wageningen is een digitale vragenlijst opengesteld van 26 januari tot en met 23 maart. De vragenlijst was onderverdeeld naar vragen over de visie op de thema's, gebieden en de visiekaart. Er waren gesloten en open vragen. Deelnemers konden zelf kiezen welke vragen zij wilden beantwoorden. De vragenlijst was ook in het Engels beschikbaar en 6% van de deelnemers heeft de Engelse versie gebruikt.
De vragenlijst is 966 keer ingevuld, vanuit 790 unieke IP-adressen. Dit wil niet zeggen dat 790 personen de vragenlijst hebben ingevuld. Het is mogelijk dat vanuit 1 IP-adres meerdere mensen hebben deelgenomen. Ook kan 1 persoon op verschillende momenten verschillende delen van de vragenlijst hebben ingevuld.
We hebben deelnemers gevraagd naar enkele persoonsgegevens: leeftijd en postcode. Elke groep waarvan je deelname kan verwachten is vertegenwoordigd. Ook de meeste wijken zijn goed vertegenwoordigd. Alleen de Buurt en de Nude zijn minder vertegenwoordigd.

Fietskar en focusgroepen via Thuis
De Wageningse organisatie Thuis heeft in opdracht van de gemeente een straatonderzoek uitgevoerd en bijeenkomsten georganiseerd met zogenaamde focusgroepen. Thuis heeft hiervoor gebruik gemaakt van de fietskar uit de eerste participatieronde (2022). De inhoud van de fietskar is aangepast aan de stadsconsultatie.

Thuis heeft van eind januari tot begin maart 2024 op 25 momenten op 19 verschillende plekken in de stad gestaan. Daarbij waren 57 vrijwilligers betrokken. Daarnaast heeft Thuis 7 bijeenkomsten georganiseerd voor een aantal doelgroepen: jongeren, senioren, mensen met diverse culturele achtergronden en mensen met lage basisvaardigheden.
In totaal heeft Thuis reacties verzameld van meer dan 550 inwoners.

Stadsbijeenkomsten
Door de gemeente zijn drie stadsbijeenkomsten georganiseerd, op 13 februari, 5 maart en 14 maart in de avond. Tijdens de bijeenkomsten konden deelnemers reageren op de visie voor de thema's, gebieden en de visiekaart. Elke bijeenkomst had dezelfde inhoud, zodat mensen konden kiezen aan welke avond zij deel wilden nemen. In totaal hebben 75 mensen de stadsbijeenkomsten bezocht en hun reacties gegeven.

Inspraakreacties
Naast bovengenoemde mogelijkheden om een reactie te geven, konden organisaties tot 2 april 2024 schriftelijk reageren op de conceptvisie. Sommige organisaties hebben een inspraakreactie gestuurd naar de gemeenteraad, andere organisaties hebben een reactie gestuurd naar de projectorganisatie. In totaal hebben 20 organisaties een schriftelijke reactie gestuurd.
Daarnaast hebben de Commissie Omgevingskwaliteit Wageningen, de Territoriale Adviescommissie Wageningse Eng, De Bergcommissie en het Sociaal Beraad op verzoek van de gemeente een informeel advies uitgebracht over de conceptvisie.

Reactieverslag
De reacties uit de stadsconsultatie heeft de gemeente gebruikt om de visie aan te passen en aan te scherpen. Hoe dat is gebeurd, staat in het Reactieverslag stadsconsultatie concept visie bebouwde kom. Het reactieverslag en het bevindingenrapport zijn op te vragen bij de gemeente.

Op 11 november 2024 heeft de gemeenteraad de visie bebouwde kom vastgesteld.

Afronding: gemeentebrede omgevingsvisie
We willen één omgevingsvisie. Daarom heeft de gemeente de visie buitengebied en de visie bebouwde kom samengevoegd in een gemeentebrede omgevingsvisie. De doelen zijn in principe ongewijzigd overgenomen, behalve daar waar doelen door nieuwe raadsbesluiten (genomen sinds de visies zijn vastgesteld) zijn veranderd of uitgebreid. Wel zijn de teksten van de visie buitengebied korter en duidelijker gemaakt en zijn de verbeeldingen (kaarten) van de visie buitengebied vernieuwd.

Omdat bij de samenvoeging de visies inhoudelijk niet zijn gewijzigd, is de participatie over de gemeentebrede omgevingsvisie beperkt tot een zienswijzenprocedure. Van 12 december 2025 tot en met 26 januari 2026 kon iedereen op de ontwerpen reageren met een zienswijze. We hebben onze adviescommissies gevraagd om een advies uit te brengen. En we hebben de gemeenteraad gevraagd om 'wensen en bedenkingen' te geven over de ontwerpen. De reacties heeft de gemeente gebruikt om de omgevingsvisie aan te scherpen. Hoe dat is gebeurd, staat in het Reactieverslag zienswijzen ontwerp omgevingsvisie en ontwerp OER. Het reactieverslag is op te vragen bij de gemeente.

De gemeenteraad heeft de omgevingsvisie op 9 juli 2026 vastgesteld.